

**Narracions
sicilianes**

Giovanni Verga

Traducció d'Anna Casassas

Calligraf

Narracions sicilianes

Giovanni Verga

Edicions Cal·lígraf

Figueres, 2016

Primera edició — desembre 2016

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL

Monturiol, 2, 1er 1a

17600 Figueres

Tel. (0034) 615 261 764

www.edicionscalligraf.com

info@edicionscalligraf.com

Disseny de la col·lecció

i maquetació

Jaime Vicente

Correcció

Joan Riba

Impressió

DC PLUS, Serveis Editorials

ISBN

978-84-946064-3-4

Dipòsit legal

GI-1865-2016

© de la traducció

Anna Casassas

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament prohibida,
sense l'autorització per escrit
dels titulars del copyright,
la reproducció parcial o total
d'aquesta obra per qualsevol
mitjà o procediment,
incloent-hi la reprografia
i el tractament informàtic.
Les infraccions d'aquests drets
es troben sotmeses a les
sancions establertes a les lleis.*

Taula

El Reverend	13
Què és el rei	25
Don Licciu Papa	35
El misteri	45
Mal aire	55
Els orfes	65
El cabal	75
La història de l'ase de Sant Josep	83
Pa negre	99
Els senyors	137
Libertat	147
Dellà del mar	157

Narracions sicilianes

El Reverend

De reverend ja no en tenia ni la barba llarga ni l'escapulari de frare, ara que cada diumenge es feia afaitar i anava a passeig amb la seva preciosa sotana de roba fina i al braç la capa amb les gires de seda. Quan mirava els seus camps, i les seves vinyes, i els seus ramats, i els seus pagesos, amb les mans a les butxaques i la pipa a la boca, si s'hagués recordat del temps que rentava els plats als caputxins, i que li havien posat l'hàbit per caritat, s'hauria fet el senyal de la creu amb la mà esquerra.

Però si no li haguessin ensenyat a dir missa i a llegir i a escriure per caritat, no hauria aconseguit introduir-se als primers casals del poble, ni enganxar als seus balanços el nom de tots els parcers que treballaven i resaven, a Déu i a la bona anyada, per ell, i després renegaven com sarraïns a l'hora de passar comptes. «Mira on he arribat i no de qui sóc nat», diu el proverbi. De qui havia nascut ell, tothom ho sabia, que la seva mare encara li escombrava la casa. El

Reverend no tenia fums de família, cap ni un, i quan anava a jugar a cartes a ca la baronessa, feia esperar el germà a l'antecambra, amb el fanal a la mà.

A fer el bé començava pels seus, com Déu mana, i s'havia dut a casa una neboda, guapota, però sense un ral, que no hauria trobat ni una misèria de marit. I la mantenia ell, fins i tot l'havia posat a la cambra maca amb vidres a la finestra i llit amb baldaquí, i no la volia per treballar ni per espatllar-se les mans en cap ofici bast. De manera que a tothom li va semblar un càstig de Déu, quan a la pobrota la van envair els escrúpols, com els passa a les dones que no tenen res més a fer i s'estan tot el dia a l'església picant-se el pit per culpa del pecat mortal (però no quan hi havia l'oncle, que no era d'aquells capellans a qui els agrada mostrar-se a l'enamorada amb gran pompa a l'altar). A les dones, fora de casa, en tenia prou d'acariciar-los la galta amb dos dits, paternalment, o per la finestreta del confessionari, un cop s'havien rentat la consciència i havien buidat el pap dels pecats propis i aliens, que alguna cosa útil sempre podia aprendre, a canvi de la benedicció, algú que especulava amb els negocis dels camps.

Per l'amor de Déu!, ell no pretenia pas ser un sant home, no! Els sants homes es morien de gana; com el vicari, que celebrava encara que no li paguessin la missa, i que voltava per les cases dels pelacanyes amb una sotana espellifada que era un escàndol per a la Religió. El Reverend volia *anar endavant*, i hi anava, vent en popa. Al començament una mica de tort per culpa d'aquell beneït hàbit que el destorbava, tant

que per llençar-lo a l'hort del convent havia mogut un plet al Tribunal de la Monarquia, i els confreres l'havien ajudat a guanyar-lo per treure-se'l del davant, perquè mentre ell va ser al convent al refectori volaven els bancs i els plats cada vegada que s'havia d'escollir provincial. Al pare Battistino, un servent de Déu cepat com un mulater, l'havien mig mort, i el pare Giammaria, el pare guardià, hi havia deixat tota la dentadura. El Reverend, en canvi, s'estava ben quiet a la cel·la, després d'haver atiat el foc, i així havia arribat a reverend amb totes les dents, que li feien molt de servei, i al pare Giammaria, que s'havia ficat tot sol aquell escorpí a la màniga, tothom li deia:

—Ja us està bé!

Però el pare Giammaria, bon home, mastegant-se els llavis amb les genives buides, responia:

—Què voleu? Aquest no estava fet per ser frare caputxí. És com el papa Sixt, que de porquerol va arribar a ser el que va ser. No vèieu el que prometia, ja de nano?

Per això el pare Giammaria havia continuat de simple pare guardià dels caputxins, pelat com una rata, confessant per amor de Déu i fent la sopa dels pobres.

El Reverend, de nano, veient el seu germà, el del fanal, deixar-se la pell fangant, i les germanes que no trobaven marit ni regalades, i la mare que filava a les fosques per estalviar l'oli de la llàntia, havia dit: «Jo vull ser capellà!».

Havien venut la mula i la mica de tros per enviar-lo a estudi, amb l'esperança que si arribaven a tenir

un capellà a casa seria millor que no la closa i la mula. Però per mantenir-lo al seminari calia molt més! Aleshores el noi va començar a rondar al voltant del convent perquè l'agafessin de novici, i un dia, que esperaven el provincial i tenien feina a la cuina, el van acollir per donar un cop de mà. El pare Giammaria, que tenia bon cor, li va dir:

—T'agrada l'estat?, doncs estigue-t'hi.

I fra Carmelo, el porter, a les llargues hores d'inactivitat, que s'avorria assegut al muret del claustre picant una sandàlia contra l'altra, li va apanyar un tros d'escapulari amb els parracs de cogulla penjats a la figuera per espantar els pardals. La mare, el germà i la germana protestaven que si entrava de frare ja estaven ben llestos i hi perdrien els diners del col·legi, perquè ja no en traurien ni un xavo. Però ell, que això de frare ho duia a la sang, s'arronsava d'espatlles i responia: «Ara resultarà que un no pot seguir la vocació a què Déu l'ha cridat!».

El pare Giammaria li havia agafat afecte perquè era espavilat com un gat a la cuina, i en totes les funcions humils, encara que fos servir missa, gairebé com si tota la vida no hagués fet res més, amb els ulls baixos i els llavis cosits com un serafí.

Ara que ja no servia missa continuava tenint els mateixos ulls baixos i els mateixos llavis cosits, quan es tractava d'un assumpte escabrós amb els senyors, si calia disputar-se en subhasta les terres del municipi o jurar la veritat davant del jutge.

De juraments, el 1854 en va haver de fer un de realment gros, a l'altar, davant del copó, mentre deia

la santa missa, perquè la gent l'acusava d'escampar el còlera i volia fer-li la pell.

—Per aquesta hòstia consagrada que tinc a la mà —va dir als fidels agenollats fins a tocar-se els talons—, sóc innocent, fills meus! D'altra banda us prometo que el flagell d'aquí vuit dies escamparà. Tingueu paciència!

És clar que en tenien, de paciència!, per força n'havien de tenir! Vist que era carn i ungla amb el jutge i amb el capità d'armes, i el rei Bomba li enviava capons per Pasqua i per Nadal d'agraïment, i també li havia enviat un antídote, per si de cas passava alguna desgràcia.

Una tia vella que havia hagut de ficar-se a casa perquè la gent no murmurés, i que només servia per xuclar-li la sang, havia destapat una ampolla per comptes d'una altra i havia agafat el còlera de bon de veres. Però el nebot mateix, per no despertar sospites, no havia pogut administrar-li l'antídote.

—Dóna'm el contraverí!, dóna'm el contraverí!
—suplicava la vella, que ja estava negra com el carbó, sense contemplacions pel metge ni el notari, que eren allà al davant i es miraven mortificats. El Reverend, amb tota la barra, com si no fos cosa seva, arronsava les espatlles i deia:

—No li facin cas que delira.

L'antídote, encara que el tingués, el rei l'hi havia enviat sota secret de confessió i no en podia donar a ningú. El jutge en persona havia anat a demanar-l'hi de genolls per a la seva dona, que es moria, i havia hagut de sentir-se aquesta resposta del Reverend:

— Disposeu de la meva vida, estimat amic, però en aquest assumpte realment no us puc servir.

Aquesta era una història que tothom sabia, i com que sabien que a còpia d'intrigues i d'habilitat havia arribat a ser amic íntim del rei, del jutge i del capità d'armes, que tenia forces de policia igual que l'Intendent del govern, i sabien que els seus informes arribaven a Nàpols sense passar per les mans del lloctinent, ningú gosava barallar-s'hi, i quan posava els ulls en una finca en venda, o en una parcel·la de terra del municipi que es llogava a subhasta, els mateixos peixos grossos del poble, si s'arriscaven a disputar-l'hi, ho feien amb llagoteries i convidant-lo a una presa de tabac. Una vegada, amb el baró en persona, van estar-se mig dia sencer amb estira-i-arroses. El baró feia l'amable i el Reverend, assegut davant seu, amb la capa recollida entre les cames, a cada proposta d'augment li presentava la tabaquera de plata amb un sospir.

— Què voleu fer-hi, senyor baró. Ha caigut l'ase i ara a nosaltres ens toca aixecar-lo.

Fins que es va ficar l'adjudicació a la butxaca i el baró va ensumar la presa, verd de fel.

Això els llauradors ho aprovaven, perquè els gossos grossos entre ells sempre es barallen, si cau un os, i als pobres no els queda mai res per rosegar. Però el que els feia remugar era que aquell servent de Déu els espremés pitjor que un anticrist, quan hi havien de fer les parts, i no li treia gens la son quedar-se les coses dels altres, perquè tenia al puny els estris de la confessió i si queia en pecat mortal es podia absoldre tot sol.

—No hi ha com tenir el capellà a casa! —sospiraven.

I els que anaven més amples es treien el pa de la boca per enviar el fill al seminari.

—Quan un ha triat el camp, s'hi ha de ficar fins al coll —deia el Reverend, per excusar-se de no respectar ningú.

I la missa mateixa només la deia el diumenge, quan no hi havia altra feina, que no era d'aquells capellanets que corren darrere els tres rals de la missa. Ell no els necessitava. Tant que el senyor bisbe, durant la visita pastoral, quan va arribar a casa seva i li va trobar el breviari ple de pols, amb el dit hi va escriure: «Deo gratias!». Però el Reverend tenia altres coses al cap més importants que perdre el temps llegint el breviari i se'n reia, dels retrets del senyor bisbe. Si bé tenia el breviari ple de pols, en canvi els bous els tenia lluent, les ovelles llanudes i els sembrats tan alts com un home, que els parcers almenys se n'alegraven els ulls i podien somiar-hi desperts, abans de passar comptes amb l'amo. I a aquells desgraciats se'ls eixamplava el cor: «Uns sembrats que són art de màgia!», «El Senyor hi ha passat de nits!», «Es nota que és haver d'un servent de Déu i que convé treballar per ell, que té per la mà la missa i la benedicció!».

Al maig, a l'època que miraven al cel per conjurar cada núvol que passava, sabien que l'amo deia missa per la collita, i això valia més que les imatges dels sants i que tots els pans beneïts per espantar el mal d'ull i la mala anyada. I a més, el Reverend no volia que escampessin pans beneïts pel sembrat, perquè

només servien per fer venir els pardals i altres ocells perniciosos. D'imatges santes, en canvi, en tenia les butxaques plenes, perquè n'arreglava tantes com volia de la sagristia, de les bones, sense gastar cap cèntim, i les regalava als seus terrassans.

Però a la collita hi arribava a cavall, acompanyat del seu germà, que li feia de guardià, amb l'escopeta en bandolera, i ja no se'n movia, dormia allà, malgrat el mal aire, per vigilar els seus interessos, sense parar esment ni a Crist. Aquells pobres diables, que amb el bon temps havien oblidat els dies durs de l'hivern, es quedaven amb la boca oberta quan sentien recitar la lletania de tot el que devien. «Tants ròtols de faves que la teva dona va venir a buscar al temps de la neu.» «Tants feixos de sarments lliurats al teu fill.» «Tantes quarteres de blat anticipades de semença —amb els rèdits— a tant al mes.» «Fes comptes.» Uns comptes embolicats. L'any de la carestia, que l'oncle Carmenio hi havia deixat la suor i la salut, a les closes del Reverend, li va tocar deixar-hi també l'ase, a la sega, per saldar el deute, i se n'anava amb les mans buides, renegant amb unes paraulotes que feien tremolar cel i terra. El Reverend, que no era allà per confessar, deixava dir i estirava l'ase cap a la cort.

Després d'haver-se fet ric havia descobert que la seva família, que no havia tingut mai pa per menjar, tenia uns drets sobre un benefici sucós com una canongia, i a l'època de l'abolició de les mans mortes n'havia demanat la desvinculació i s'havia apropiat definitivament la finca. Només l'emprenyaven els duros que s'havien de pagar per la desvinculació i tracta-

va de lladre el govern, que no deixa de franc els béns dels beneficis a qui corresponen.

Amb aquesta història del govern s'havia hagut d'empassar força bilis, ja des del 1860, quan havien fet la revolució i li havia tocat amagar-se en una cova com una rata, perquè els del poble, tots els que hi havien tingut qüestions, volien passar-ne els taps. Després havia vingut la murga de les contribucions, que no parava mai de pagar, i només de pensar-hi el vi de taula se li feia agre. Ara se les tenien amb el sant pare i volien desposseir-lo dels havers temporals. Però quan el papa va dir que excomunicava tots els que comprensin béns de les mans mortes, al Reverend li va pujar la mosca al nas i va botzinar:

—Què es fica el papa amb les meves coses? No n'ha de fer res, dels assumptes temporals.

I va continuar dient missa més bé que abans.

Els llauradors anaven a sentir la seva missa, però sense voler pensaven en les lladregades del celebrant i passava que es distreien. Les seves dones, quan li confessaven els pecats, no es podien estar d'etzibar-li a la cara:

—Pare, m'acuso d'haver malparlat de vós, que sou un servent de Déu, perquè aquest hivern ens vam quedar sense faves i sense blat per culpa vostra.

—Per culpa meva! Que potser els faig jo, el bon temps i la mala anyada? O és que he de tenir les terres perquè vosaltres hi pugueu sembrar i fer el que us vingui de gust? No teniu consciència ni temor de Déu? Aleshores per què us veniu a confessar? Això és el dimoni que us tempta per fer-vos perdre el sagrament

de la penitència. Quan us poseu a fer totes aquestes criatures no hi penseu, que tot són boques que mengen? I quina culpa en tinc, jo, si després el pa no us arriba? Que us la faig fer jo, tota aquesta canalla? Jo em vaig fer capellà per no tenir-ne.

Però l'absolució la donava, tal com era la seva obligació. Això no obstant al cap d'aquella gent rústega hi quedava una certa confusió entre el capellà que alçava la mà per beneir en nom de Déu i l'amo que embrollava els comptes i els feia fora de la finca amb el sac buit i la falç sota el braç.

—No hi ha res a fer, no hi ha res a fer —remugava aquella pobra gent, resignada—. Si el càntir topa amb la pedra, pobre càntir; i amb el Reverend no s'hi pot discutir, que ell sap les lleis!

I tant que se les sabia! Quan eren davant del jutge, amb l'advocat, tancava la boca a tothom dient: «La llei diu això i allò». I sempre era com li convenia a ell. En els bons temps del passat, se'n reia, dels enemics i dels envejosos. Havien fet un merder de mil dimonis, s'havien presentat davant del bisbe, li havien tirat a la cara la neboda, l'oncle Carmenio i les hisendes mal adquirides, havien fet que li retiressin la missa i la confessió. I què? Total? Ell no necessitava el bisbe ni ningú. Se sabia cordar les calces i era respectat com els que al poble porten la batuta. Era de confiança de la baronessa i com més rebombori feien al seu voltant, pitjor era l'escàndol. Els peixos grossos no es toquen, no els toca ni el bisbe, i se'ls fan barretades, per prudència i per mor de la pau. Però quan va haver triomfat l'heretgia, amb la revolució, de què li servia, tot això? Els pagesos,

que aprenien a llegir i a escriure i us feien els comptes millor que ningú; els partits que es disputaven l'alcaldia i es repartien la moma sense encomanar-se a cap sant; el primer infeliç podia obtenir la justícia gratuïta, si és que teníeu un plet, i us feia pagar tot sol les costes del judici! Un sacerdot ja no comptava ni davant del jutge ni davant del capità d'armes; ara ja no podia ni enviar algú a la presó amb mitja paraula, si li faltaven al respecte, i ja no servia sinó per dir missa, i per confessar, al servei del públic. El jutge tenia por dels diaris, de l'opinió pública, del que podria dir aquell o l'altre, i repartia sentències com si fos Salomó! Li envejaven fins i tot les coses que havia adquirit amb la suor del front, li havien fet mal d'ull i algun malefici; la mica de béns de Déu que menjava a taula li causaven molts turments, de nits; mentre que el seu germà, que duia una vida dura i menjava pa i cebes, païa com un camell, i sabia que al cap de cent anys, quan ell fos mort, seria el seu hereu i es tornaria ric sense haver hagut de moure ni un dit. La mare, pobreta, ja no servia de res i anava tirant per patir i fer patir els altres, clavada al llit per la paràlisi, que si de cas era a ella que se l'havia de servir; i la neboda mateixa, grassa, ben vestida, que tenia de tot, sense res a fer a part d'anar a l'església, el turmentava, quan li agafava la dèria d'estar en pecat mortal, gairebé com si ell fos un d'aquells descreguts que havien desposseït el sant pare, i havia fet que el bisbe li retirés la missa.

—Ja no hi ha religió, ni justícia, ni res! —botzinava el Reverend en anar-se fent vell—. Ara tothom hi vol dir la seva. Els qui no tenen res voldrien arrabas-

sar-t'ho tot. Surt d'aquí, que ara em toca a mi! Els qui no tenen res a fer et vénen a buscar les pessigolles a casa. Voldrien reduir els capellans a fer de sagristans, a dir missa i escombrar l'església. De la voluntat de Déu ja no en volen saber res, vet-ho aquí!